

OLGU ARAŞTIRMA VE DANIŐMANLIK HİZMETLERİ

GENÇLİK TOPLULUK
EYLEM PROGRAMININ
UYGULAMA VE ETKİ
DEĞERLENDİRMESİNE
YÖNELİK 2007 ULUSAL
RAPORU

TÜRKİYE

Hazırlayan:

Dr. Soner YILDIRIM – Dr. Müge ADNAN

Haızran 2007 - ANKARA

YÖNETİCİ ÖZETİ	3
I. GİRİŞ	4
II. YÖNTEM	ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.
III. GİRDİ VE ÇIKTILARIN TANIMLANMASI	12
IV. PROGRAM ETKİSİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ	12
V. ERİŞİLEBİLİRLİĞİN DEĞERLENDİRİLMESİ	14
VI. BÜTÜNLEYİCİLİĞİN DEĞERLENDİRİLMESİ	15
VII. SAĞLANAN FAYDALARIN DEĞERLENDİRİLMESİ	ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.
VIII. SÜRDÜRÜLEBİLİRLİĞİN DEĞERLENDİRİLMESİ	ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.
IX. YÖNETİM PROSEDÜRLERİNİN, PROGRAM YAPILARININ VE MALİ YÖNETİMİN DEĞERLENDİRİLMESİ	20
X. ÖNERİLER	ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.
XI. EKLER	24

YÖNETİCİ ÖZETİ

I. GİRİŞ¹

Avrupa Parlamentosu ve Avrupa Konseyi'nin 13 Nisan 2000 tarih ve 1031/2000/EC Kararı ile, gençler için yaygın eğitim faaliyetlerinin desteklenmesi amacıyla yasal çerçeveyi oluşturan ve 2000-2006 döneminden uygulanmış olan GENÇLİK Topluluk Eylem Programı (GENÇLİK) kurulmuştur. Program, “Avrupa için Gençlik” ve “Avrupa Gönüllü Hizmeti” gibi daha önce de bazı programlar dahilinde yer almış olan eylemleri içermektedir.

GENÇLİK Programı, Avrupa Birliği Üye Ülkelerinin herhangi birinde ya da diğer Program Ülkelerinden birinde ikamet eden ve yaşları 15 ile 25 arasında olan gençlere yönelik bir programdır. Program, projelerine mali destek sağlamanın yanı sıra, Avrupa çapında ya da daha geniş bir çerçevede ortaklıklar kurulması için bilgi, eğitim ve fırsatlar sağlamak suretiyle, gençlerin ve gençlik çalışanlarının yararına dönük olarak tasarlanmıştır.

GENÇLİK programının genel yapısı, farklı eylemler arasında bütünleşmeyi ve bu eylemler arasında kesişim noktaları oluşturmayı destekler niteliktedir. Program kapsamındaki beş temel Eylem şunlardır:

Eylem 1 – Avrupa için Gençlik

Eylem 2 – Avrupa Gönüllü Hizmeti

Eylem 3 – Gençlik Girişimleri

Eylem 4 – Ortak Eylemler

Eylem 5 – Destek Faaliyetleri

Türkiye'nin 1999 yılında Helsinki'de oybirliği ile Avrupa Birliği'ne aday ülke olarak kabul edilmesini takiben 2001 yılında kabul ettiği Ulusal Plan içerisinde yer alan “Avrupa Birliği Eğitim ve Gençlik Programları”na katılım sağlanması amacıyla Türkiye ile Avrupa Birliği arasında 15 Nisan 2004 tarihinde bir Mutabakat Zaptı imzalanmıştır. Bu Zapt ile, Türkiye, AB Eğitim ve Gençlik Programları'na katılan 31'inci ülke olmuştur. Türkiye, AB Eğitim ve Gençlik Programları'nın 2000-2006 yılları arasına kapsayan ikinci dönemine, 18 aylık bir Hazırlık Döneminden sonra, 1 Nisan 2004 tarihi itibarıyla tam katılım sağlamıştır.

---

¹ Bu bölümdeki bilgiler, Gençlik Programı'nın tanıtılması ve uygulanmasına yönelik olarak hazırlanan kılavuzlar, bilgi notları ve sunumlardan derlenmiştir.

GENÇLİK Programı, Program ülkelerinin uygulayıcı ve koordinasyon birimleri olarak görev yapan Ulusal Ajanslar tarafından yürütülmektedir. Burada güdülen amaç, “etkinliklerin faydalananlara mümkün olduğunca yakın olması ve gençlik alanında ulusal sistemlerin ve koşulların çeşitliliğine uyum sağlanması”dır. GENÇLİK Programına tam olarak katılmakta olan ülkelerin her birinde olduğu gibi, ülkemizde de, Ulusal Ajans görevini yerine getirmek üzere Ocak 2002’de Bakanlar Kurulu Kararı ile Devlet Planlama Teşkilatı (DPT) Müsteşarlığı bünyesinde Daire Başkanlığı olarak kurulan ve 6 Ağustos 2003’te yürürlüğe giren 4968 Sayılı Kanunla Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığı’ndan bağımsız bir Merkez haline dönüştürülen Avrupa Birliği Eğitim ve Gençlik Programları Merkezi Başkanlığı (ABEGPM), Gençlik Programı hakkında potansiyel yararlanıcılar için çeşitli bilgilendirme ve eğitim faaliyetlerinin düzenlenmesinin yanı sıra, Avrupa Komisyonu tarafından GENÇLİK Programı kapsamında Türkiye’ye tahsis edilen fonların projeler eliyle yararlanıcılara dağıtılması, kabul edilen projelerin denetlenmesi ve projelerden elde edilen sonuçların değerlendirilip yaygınlaştırılması vb. görevleri yerine getirmektedir. Türk Ulusal Ajansı, ayrıca, Avrupa Komisyonu ve proje sahipleri veya yararlanıcılar ile Türk gençler arasında bağlantı noktası konumundadır.

Türkiye’de uygulanan GENÇLİK programının hedef kitlesi şunlardır: gençlik grupları, imkanları kısıtlı gençler, Avrupa Gönüllü Hizmetinden yararlanmak isteyen gençler, gençlik kuruluşları, gençlik liderleri, proje liderleri veya organizatörleri, yerel otoriteler (valilikler, belediyeler vb.), sivil toplum kuruluşları, gençlik ile ilgili konularda ve yaygın eğitim alanında çalışanlar.

Türkiye bağlamında, proje ve bireysel başvuruların değerlendirilmesinde şu ulusal öncelikler göz önüne alınmaktadır:

- Projede veya faaliyette engelli gençlerin yer alması,
- Projenin veya faaliyetin, kalkınmada öncelikli yörelerde gerçekleşmesi ve/veya bu yörelerdeki sosyo-ekonomik açıdan dezavantajlı ailelerden gelen gençleri içermesi,
- Projenin veya faaliyetin, daha önce gençlik projelerine katılmamış veya uluslararası bir deneyimi olmayan gençleri kapsamaması,
- Projenin veya faaliyetin, gençlerin istihdamına katkı sağlaması ve gençlere yeni beceriler kazandırması,

- Projenin veya faaliyetin, ülkenin ve ülke kültürünün tanıtımına olumlu katkılar sağlaması.

Avrupa Komisyonu tarafından Gençlik Programı kapsamında belirlenmiş olan öncelikli proje konularının başlıcaları şunlardır: çevre, mirasların korunması, sanat ve kültür, kırsal/kentsel kalkınma, fırsat eşitliği, ırkçılık ve yabancı düşmanlığı ile mücadele, uyuşturucu ve madde bağımlılığı ile mücadele, sosyal içerme, gençlik bilgilendirmesi, boş zaman etkinlikleri, spor, medya ve iletişim sistemleri, Avrupalılık bilinci ve sağlık,

2003-2006 döneminde Türkiye’de gerçekleştirilmiş ve Program kapsamında desteklenmiş olan projelerin sosyal, sektörel ve ekonomik çıktılarının ölçümüne yönelik olarak aşağıdaki Metodoloji bölümünde bahsi geçen yöntemler kullanılarak bir etki araştırması ve etki değerlendirme çalışması yaptırılmıştır. Bu çalışmanın sonuçları, işbu Uygulama ve Etki Değerlendirmesine Yönelik 2007 Ulusal Raporu’nda belirtilmektedir.

Avrupa Komisyonu’nun 19 Ekim 2006 tarihli “GENÇLİK Topluluk Eylem Programının Uygulama ve Etkileri ile İlgili 2007 Ulusal Raporlarının Yazımına Yönelik Olarak Program Ülkeleri İçin Hazırlanan Rehber” doğrultusunda 11 bölümden oluşan raporda, araştırmada kullanılan metodolojiyi takiben, girdiler ve çıktılar tanımlanmakta ve programın etkileri alt başlıklar halinde sunulmakta ve elde edilen bulguların ışığında ileriki uygulamalar için tavsiyeler verilmektedir.

II. YÖNTEM

Bu bölüm, 2003-2006 döneminde Türkiye’de uygulanan Gençlik Programı’nın yedi coğrafi bölge esaslı olarak sosyal, sektörel, iktisadi vb. yönlerden programın uygulamasının değerlendirilmesi için kullanılan metodolojik yaklaşımları özetlemektedir.

Bu değerlendirmelerin yapılması için Programdan yararlanan hedef kitlenin, ilgili kurum ve kuruluşların nitel ve nicel açıdan iyi analiz edilmesi gerekmektedir. Özellikle Programa katılan kişilerin amaçlanan hedeflere yönelik ve doyurucu bilgi vermesi, değerlendirmelerden istenen düzeyde sonuç alınmasında önemli yer tutmaktadır. Dolayısıyla, bu araştırma, nicel ve nitel olmak üzere iki temel yönetime dayalı olarak gerçekleştirilmiştir.

Etki değerlendirmesi, yapılan faaliyetler sonucu ulaşılan hedefin paydaşlar üzerinde ne gibi değişimler yarattığını ve ilgili kesimlerin ne gibi davranış değişiklikleri gösterdiğini

ortaya koyan bir değerlendirmedir. Etki değerlendirmesindeki en önemli husus, herhangi bir program kapsamındaki hedeflere ulaşıp ulaşılmadığının ortaya konulmasıdır. Bu bağlamda uzun vadede programın nasıl uygulanacağı ve hedef kitle üzerinde yarattığı etkiler analiz edilerek programa yön verilir.

II.1. Nicel Çalışma

II.1.1 Örneklem Seçimi

Nicel çalışmaya esas teşkil edecek örneklem planı hazırlanırken, hata payı 0.05'in altında olacak şekilde, coğrafi, bölgesel, sektörel, sosyo-ekonomik statü, yaş aralığı, cinsiyet vb. kriterler dikkate alınmıştır. İdare'nin talebi ile paralel olarak, yedi coğrafi bölgede belirlenen 14 ilden 900 kişinin örnekleme yer alması planlanmıştır. Yine İdare tarafından belirlendiği üzere, örnekleme dahil edilecek 900 kişinin 100 kişinin proje lideri ve 800 kişinin ise proje yararlanıcısı olması öngörülmüştür.

Örneklem dağılımı yukarıdaki gibi planlanmış olsa da, sahada yaşanan zorluklar ve yararlanıcılara ulaşmaktaki güçlükler nedeniyle, araştırma ekibinin teklifi ve İdare'nin onayına bağlı olarak, denek sayısı 800 ile sınırlandırılmıştır.

İllere ve Eylem türüne göre 2003-2006 yılları arasında kabul edilen proje sayılarına ilişkin bilgiler Türk Ulusal Ajansı tarafından sağlanmıştır. Örneklem seçilirken Eylem türü ve coğrafi bölgelere göre tabakalama yapılmıştır. Her bölgede örnekleme alınacak ikişer ilin seçiminde, bölgenin en büyük birinci ili ve en çok proje çıkaran ikinci ili örnekleme alınmıştır. Seçilen illerden, her bir Eylem türünde kabul edilen proje sayısı ile orantılı olarak projeler basit rastgele örnekleme yöntemi ile örnekleme seçilmiştir. Örnekleme çıkan her projeden beş katılımcı ile yüz yüze görüşme gerçekleştirilmesi öngörülmüştür.

Örnekleme dahil edilen proje lideri ve yararlanıcı sayısı 800'e indirilmiş olsa da, aynı nedenlerle anketleri, belirlenen 14 ilde tamamlamak mümkün olmamıştır. Bu yüzden, hangi bölgede eksik var ise, görüşmeler o bölgedeki yakın illerde gerçekleştirilmiş ve böylece 800 rakamına ulaşılabilmektedir. Dolayısıyla, yedi coğrafi bölgeden 14 il yerine, toplamda 23 ilde görüşmeler yapılmıştır. Eksikler nedeniyle örnekleme eklenen diğer iller Bingöl, Diyarbakır, Kocaeli, Konya, Kırşehir, Mersin, Rize, Sakarya ve Samsun'dur.

Eylemlere göre planlanan sayılar da, aşağıdaki nedenlere bağlı olarak, birebir gerçekleştirilememiştir:

- Yararlanıcıların genç yaş grubunda olması nedeniyle, askerde, başka ilde üniversitede, yurtdışında vb. olmaları nedeniyle kendilerine ulaşamaması,
- Bazı bölgelerde proje sayısı çok olmasına rağmen, yararlanıcıların aynı kişiler olması veya bir proje ekibinin birden fazla proje yapması ve
- Yararlanıcıların projeye katıldıkları illerde ikamet etmemeleri.

Sonuç olarak, bütün kısıtlamalar ve karşılaşılan zorluklar neticesinde, İdare'nin de onayı ile yapılan değişiklikler sonrasında örneklem tasarımı aşağıdaki şekilde gerçekleşmiştir.

TABLO 1 – ARAŞTIRMAYA DAHİL OLAN PROJELERİN VE KİŞİLERİN İLLERE VE EYLEM TÜRLERİNE GÖRE DAĞILIMI

Örnekleme alınan proje sayıları						
Bölge	Şehir	Eylem 1	Eylem 2	Eylem 3	Eylem 5	Toplam
Marmara	İstanbul	17	19	6	7	49
	Bursa	1	1	1	1	4
Karadeniz	Trabzon	4	1	3	2	10
	Zonguldak	1	0	1	1	3
İç Anadolu	Ankara	14	24	19	10	67
	Kayseri	0	1	1	0	2
Akdeniz	Antalya	5	9	5	2	21
	Adana	1	2	1	1	5
Ege	İzmir	5	3	4	2	14
	Uşak	1	0	0	1	2
Doğu Anadolu	Erzurum	3	0	5	1	9
	Van	1	0	2	0	3
Güneydoğu	Gaziantep	2	0	5	1	8
	Batman	1	0	2	1	4
Toplam		56	60	55	30	201

II.1.2 Anketlerin Uygulanması ve Görüşmelerin Gerçekleştirilmesi

Anketlerin uygulanması ve görüşmeler, yüz yüze görüşme yöntemi ile gerçekleştirilmiştir. Yurtdışında bulunan yararlanıcılarla (%0.5) elektronik posta yolu ile,

ulaşım gclg bulunanlarla da (%5) telefon yolu ile görüşme yapılmak durumunda kalınmıştır.

Görüşme yapılacak kişiler, proje liderlerinden yararlanıcı listelerine ulaşılarak belirlenmiştir. Dolayısıyla, saha çalışması tamamen liderlerin bilgi sağlama inisiyatifleri ve iletişim becerilerine dayalı olarak gerçekleştirilmiştir.

Liderlere ulaşmak, araştırma ekibi için önemli bir zorluk teşkil etmiştir. Liderlere ulaşmak için Ulusal Ajans tarafından verilen iletişim bilgilerinin yaklaşık yarısının aktif ve güncel olmaması, araştırma ekibinin liderlerin hepsine zamanında ve etkin olarak ulaşamamasına neden olmuştur. Ulaşılan liderlerde yararlanıcıların tamamının iletişim bilgilerinin olmaması da, deneklere ulaşmakta oldukça gclk yaratmıştır.

İletişim bilgilerine ulaşılan lider ve yararlanıcılardan telefonda randevu alınarak bir buluşma noktası belirlenmiş ve anketörler aracılığı ile yüz yüze görüşmeler gerçekleştirilmiştir.

Görüşme yapılan her denekten çevrelerindeki tanıdıkları yararlanıcıların iletişim bilgileri alınmaya çalışılarak, saha çalışmasının tamamlanması mümkün olmuştur.

II.1.3 Veri Yönetimi ve Analizi

Tamamlanan tüm anketler, periyodik olarak kargo yolu ile merkeze gönderilmiştir. Anketlerin tamamının içerik ve mantıksal kontrolleri, editör tarafından gerçekleştirilmiştir. Anketlerin %30'u için telefon kontrolü yapılmıştır. Ayrıca, eksik bilgiler bulunan anketler için ise, deneklere telefon yolu ile geri dönüş yapılarak eksiklikler tamamlanmıştır.

Bilgisayar ortamına aktarılan verilerde en büyük-en kck değer hata denetimi yapılmış ve her değişken için beklenen en kck ve en büyük değer dışında bir değerin bulunup bulunmadığı incelenmiştir. Hatalı veriler soru kağıdına bakılarak düzeltilmiştir. En büyük-en kck değer hata denetimi yapılıp hatalar düzeltildikten sonra tutarlılık denetimi yapılmıştır. Bu denetimde birden çok değişken birlikte incelenerek verilerin tutarlılığı incelenmiştir.

Kontrolü yapılmış tüm anketler, hazırlanan kodlama skalasına ve veri giriş formatına göre, açık uçlu soruların kodlaması yapılarak veri girişine hazır hale getirilmiştir.

Sayısal veriler için ortalama, standart sapma, median, en büyük-en küçük değerler hesaplanmıştır. Gruplar arası karşılaştırmalar, sayısal veriler için tek yönlü varyans analizi kullanılarak yapılmıştır.

II.2. Nitel Çalışma

II.2.1 Örneklem Seçimi

Kalitatif çalışmaya esas olarak, Rehber-Eğitmen, Yararlanıcılar ve Liderlerden oluşan üç ayrı gruptan toplam 90+9 kişilik bir örnekleme ulaşılabilecek şekilde, coğrafi, bölgesel, sektörel, sosyo-ekonomik statü, yaş aralığı, cinsiyet vb. kriterler dikkate alınarak değerlendirme toplantısına çağrı yapılabilecek kişi listesi hazırlanmıştır.

Örneklem, her bir değerlendirme toplantısının amacına uygun tüm özel ve tüzel kişileri kapsayacak şekilde ve farklı sosyal, ekonomik, kültürel, coğrafi ve sektörel kriterlere göre çıkartılmıştır.

Katılımcıların belirlenmesine filtre oluşturacak sorulardan oluşan ve toplantı ile bilgilerin yer aldığı bir form hazırlanmış ve denekler telefon görüşmeleri ile Ankara'da yapılacak toplantıya davet edilmiştir. Katılımcı formunda, toplantı yeri, tarihi, konaklama bilgileri ve karşılanacak hizmetlerle ilgili bilgiler verilmiştir.

	TOPLANTI 1: EĞİTMENLER VE REHBERLER		TOPLANTI 2: GENÇLİK ÇALIŞANLARI VE LİDERLER		TOPLANTI 3: POTANSİYEL YARARLANICILAR	
	Davet Edilen Kişi Sayısı	Katılım Gösteren Kişi Sayısı	Davet Edilen Kişi Sayısı	Katılım Gösteren Kişi Sayısı	Davet Edilen Kişi Sayısı	Katılım Gösteren Kişi Sayısı
Adana	1	0	1	1	1	1
Adıyaman					2	2
Afyon			1	1		
Ankara	15	13	1	1	6	4
Antalya	1	0	3	3	2	2
Aydın			1	1		
Batman	1	1				
Bingöl	1	1				
Bolu			1	1		
Burdur			2	2	1	1
Bursa	1	1	1	0		
Denizli			1	1	2	2
Diyarbakır					2	2
Elazığ					1	0
Erzincan			1	1		
Erzurum			3	3	2	2

Eskişehir	1	1				
Hatay	1	1				
Isparta					1	1
İstanbul	4	4	4	4	3	3
İzmir	2	1	1	1	2	2
Kayseri			1	1		
Kırıkkale			1	1		
Kırşehir			1	1		
Mersin			1	1	1	1
Muğla			1	1		
Sakarya			1	1		
Samsun					2	2
Siirt					2	0
Trabzon			2	2		
Uşak			1	0		
Bilinmeyen	1	0				
TOPLAM	29	23	30	28	32	25

Tablo 2 – Nitel Çalışma Kapsamındaki Toplantılara Katılan Kişilerin İl ve Sorumluluklarına Göre Dağılımı

II.2.2 Toplantıların ve Görüşmelerin Gerçekleştirilmesi

Üç farklı gruptan oluşan değerlendirme toplantıları, 25 Nisan – 6 Mayıs 2007 tarihleri arasında Ankara’da düzenlenmiştir.

2003-2006 dönemi Gençlik Programının Türkiye uygulaması ile ilgili toplanan veriler ışığında, her 3 toplantının da, katılımcıların katılımları üzerine kurulmasına karar verilmiştir. Tarafsızlığı koruma adına, katılımcıların otele giriş yaptığı tanışma-ısınma etkinlikleri gerçekleştirilmemiştir.

Her üç toplantıda da gündem, katılımcılar tarafından oluşturulmuştur. Katılımcıların konuşulmasını istedikleri konu başlıkları beyin fırtınası yöntemi ile toplanmış, gündem başlıkları gruplanmış ve toplantı yapılandırılmıştır. Oturumlar sırasında, katılımcılar tarafından verilen her bir değerlendirme ekrana yansıtılmış ve ham bilgi, katılımcıların onayı ile oluşturulmuştur. Her üç toplantının da sonunda, değerlendirme toplantısının kısa bir değerlendirilmesi yapılmıştır.

II.2.3 Veri Yönetimi ve Analizi

Toplantılarda elde edilen verilerin kaydedildiği dijital kasetler çözümleyici tarafından deşifre edilmiş ve kodlanmıştır. Kalitatif verileri incelemek için deşifre edilen konuşma metinleri üzerinde içerik analizi yapılmıştır.

Nitel veriler arasındaki ilişkileri incelemek için ki-kare testi kullanılmıştır. İlgilenilen sonuç değişken üzerinde etkili olan faktörlerin belirlenmesi için veri türüne bağlı olarak uygun çok değişkenli analizler yapılmıştır.

III. GİRDİ VE ÇIKTILARIN TANIMLANMASI

???????????

IV. PROGRAM ETKİSİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Gençlik Programının etkisinin değerlendirilmesi üç başlık altında incelenebilir.

Programın Genel Etkisi: Programın katılımcılar üzerinde genel etkisine bakıldığında katılımcıların %52'si katıldıkları projelerden çok memnun kaldıklarını, katılımcıların % 45'i de genel değerlendirme sonucunda Gençlik Programından memnun olduklarını ifade etmişlerdir. Katıldıkları projelerin kişisel hedeflerine ulaşmada kesinlikle başarılı bulanların oranı %41 iken, başarısız bulanların oranı %1,5 oranında kalmıştır. Proje ile öğrendiklerini ve uygulamaları, gelecekteki yaşamlarında kesinlikle sürdürebileceğini düşünenlerin oranı %39; sürdürebileceğine inananların oranı ise %48'dir. Genel olarak değerlendirildiğinde katılımcıların proje değerlendirmelerinde gerek genel, gerekse kişisel hedefleri bazında memnun kaldıkları ve öğrenilen bilgi ve uygulamaların katılımcılar tarafından gelecekte kullanılacağı görülmektedir.

Katılımcıların katıldıkları projeler sayesinde dayanışma duygularının kesinlikle geliştiğine inananların oranı %53, yaratıcılık duygularının kesinlikle geliştiğine inananların oranı %50, inisiyatif alabilme becerilerinin kesinlikle geliştiğine inananların oranı %50 olarak ortaya çıkmakta iken, girişimcilik duygularının kesinlikle geliştiğine inananların oranı genel değerlendirme çerçevesinde %60'lara ulaşmaktadır. Buradan da Gençlik Programının katılımcılar üzerinde olumlu bir etkiye sebep olduğu, sahip oldukları beceri ve kişisel özelliklerini geliştirmeye yardımcı olduğu sonucuna ulaşılabilir.

Gençlik Programının eğitimci, proje liderleri ve potansiyel yararlanıcıların kişisel olarak dünya görüşleri üzerindeki etkisi de bireysel gelişim seçenekleri gibi etkili olmuştur.

Gençlik Programının insan hakları, ırkçılık ve yabancı düşmanlığı ile mücadele gibi temel değerleri desteklediğine kesinlikle katılanların ve katılanların toplam oranı %72'dir. Yine aynı şekilde kültürler arası öğrenmeyi teşvik ettiğine kesinlikle katılanların oranı %53 iken, bu görüşe kesinlikle katılmayanların oranı sadece %3 ile sınırlı kalmaktadır. Katılımcıların bu Program çerçevesinde farklı kültürler hakkında bilgi edinmeleri sağladığına inananların oranı ise %81'dir.

Avrupa Birliği'ne Bakış: Gençlik Programının, katılımcılar üzerinde Avrupa Birliği'ne bakış ve düşünce yönlerinden değişik oranlarda etkiye sahip olduğu sonucuna varılabilir. Bu çerçevede Programın Avrupa Birliği ve Avrupalılık kavramlarının yerleşmesine kesinlikle katkı sağladığına inananların oranı %22 ve katkı sağladığına inananların oranı %40 iken, bu konuda kararsız kalan katılımcı oranı %21'dir. Aynı şekilde katılım sağlanan projelerin Avrupa Birliği vatandaşlığı bilincini arttırdığına inananların toplam oranı %66 iken, kararsızların oranı %21'dir. Aynı kararsız oranın yüksek olduğu diğer bir madde de, Avrupa Birliği düşüncesinin gelişmesinde aktif katılımçılık duygusunun oluşturulmasına katılımda gözlemlenmektedir. Yine bu duygunun oluşumunun gerçekleştiğine toplam katılanların oranı %62 olduğu halde, kararsızların yüzdesi %22'dir. Bu yüksek orandaki kararsızlar, Türkiye'nin içinde bulunduğu toplumsal ve siyasi yapı ile açıklanabileceği gibi, yüksek orandaki olumlu katılımlar Gençlik Programının Avrupa Birliği'ne bakışı olumlu yönde desteklediğine işaret etmektedir.

Genel anlamda Avrupa Birliği gençlik politikası üzerindeki değerlendirmeler için katılımcıların düşünceleri, Gençlik Programının olumlu etkiye sahip olduğu yönündedir. Gençlik Programının Avrupa çapında gençlik politikalarının geliştirilmesine katkı sağladığına kesinlikle katılanların oranı ile bu düşünceye katılanlarının oranı toplamı %70'tir. Yine aynı şekilde, gençlik örgütlenmelerinin gelişmesine katkı sağladığına inananların toplam oranı %68'dir. Daha genel anlamda katılımcıların %64'ü Gençlik Programının bilgiye dayalı bir Avrupa yaratmaya katkı sağladığına inanmakta olup, bu düşünceye kesinlikle katılmayan ve katılmayan katılımcıların toplam oranı %10 düzeyindedir.

Bireysel ve Çevresel Etki: Gençlik projelerinin katılımcılar üzerinde bireysel etkileri açısından hem kişisel, hem de bulunulan gruplar ile etkileşim ve iletişim değerlendirmeleri sonucunda olumlu yansımaları olduğu gözlenmektedir. Katılımcıların %91'i proje hazırlama-yürütme bilgi ve becerilerinin arttığı yönünde görüş bildirmiş olup; ekip ruhu anlayışının geliştiğini savunanların toplam oranı %94 düzeyindedir. Bu bağlamda gençlik projelerinde

çalışma etkinliklerinin beklenmedik problemleri aşabilme becerilerini geliştirdiğini kesinlikle katılanların oranı %51 iken, toplamda bu görüş katılanların oranı %85 düzeyindedir. Programda görev alan öğretmenlerin, proje liderlerinin ve potansiyel yararlanıcıların %93'ü gençlik projeleri çerçevesinde görev dağılımı bilinçlerinin geliştiğine katılırken, sosyal katılımlarını güçlendirdiğine inananlarının oranı %92'dir. Genel olarak Gençlik projelerinin yaşamlarını olumlu yönde etkilediklerine kesinlikle katılanların ve bu görüşe katılanların toplam oranı %90 düzeyinde olup, bu durum bireysel olarak projelerin katılımcılar üzerinde önemli bir etkiye sahip olduğu görüşünü pekiştirmektedir. Projelerin bireysel olarak katılımcıların yabancı dil öğrenmelerine ve geliştirmelerine de etkide bulunduğu görülmektedir. Katılımcıların %61'i yabancı dil öğrenmelerine ve geliştirmelerine katkıda bulduklarını düşünürken, direkt olarak yabancı dil öğrendiğini veya geliştirdiğini düşünenlerin oranı %60'tır.

Programda görev alan öğretmenlerin, proje liderlerinin ve potansiyel yararlanıcıların Gençlik Programına katılımlarını ailelerinin desteklediğini düşünenlerin oranı %76 iken, bu oran arkadaş desteğinde %86 düzeyine çıkmaktadır. Dolayısıyla Gençlik Programına katılımda arkadaş desteğinin aile desteğinden daha fazla olduğu görülmektedir. Katılımcıların Programa katılımları sonrasında çevrelerine sağladıkları etki çerçevesinde ailelerinin ve arkadaşlarının Avrupa'ya daha olumlu bir tutum sergilemeye başladığına inananların toplam oranı %63 iken, bu düşünce için kararsız kalanların oranı %21 düzeyindedir. Yine aynı şekilde, katılımcıların Program dâhilinde çalışmalarını sürecinde ailelerinin ve arkadaşlarının diğer kültürlerle sempati duymaya başladığını düşünenlerin toplam oranı %68'dir. Buna karşılık kararsızların oranı %19'dur.

V. ERİŞİLEBİLİRLİĞİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Gençlik Programının erişilebilirlik değerlendirmesi süresinde Ulusal Ajansın önemi ön plana çıkmaktadır. Projeye katılmadan önce Ulusal Ajans adında bir kurum olduğunu bilmeyenlerin oranının %44 olduğu düşünülürse, kurumun bireyler için erişilebilirlik kanallarının etkinliği ön plana çıkmaktadır. Bu bağlamda katılımcıların Gençlik Programından (B2 cevapları---İntenet, arkadaş, gazete, dergi,afiş, tv—frekans tablosunda 0 ve 1 değerleri anlaşılmalıdır) oranlarında haberdar oldukları görülmektedir. Katılımcıların Gençlik Programı ile ilgili olarak detaylı bilgilere ağırlıklı olarak internet üzerinden (%65) ulaşabildikleri, diğer bilgi kaynakları olarak da sırasıyla Ulusal Ajans broşürlerinden (%37), tanıtım toplantılarından (%31) ve üniversite ofisi tanıtım toplantılarından (%15)

yararlandıkları görülmektedir. Projeler ile ilgili olarak internet kaynaklarının kullanımının tercih edilmesine rağmen, katılımcıların sadece %14'ü bu kaynakların kesinlikle yeterli olduğunu düşünmektedir. İnternet kaynaklarının yeterli olduğunu düşünenlerin oranı ise %33'tür. Aynı oranlar, diğer kaynaklar için de değişen derecelerde benzerlik göstermektedir. Ulusal Ajansın broşür ve yayınlarının kesinlikle yeterli olduğunu düşünenlerin oranı %8 iken yeterli bulanların oranı %19'dur. Ulusal Ajansın tanıtım toplantılarını bilgi kaynağı olarak kesinlikle yeterli olduğunu düşünenlerin sayısı %9 ile sınırlı iken, yeterli bulanların sayısı %14'tür. Ayrıca Ulusal Ajansın internet sayfasını kesinlikle yeterli ve anlaşılır bulanların oranı %16 iken, internet sayfasının yeterli ve anlaşılır olması açısından kararsız olanların oranı %17'dir. Genel olarak Ulusal Ajansın Gençlik Programı ile ilgili tanıtımları kesinlikle yeteri kadar yaptığına inananların oranı %16 iken, yeteri kadar yaptığına inananların oranı %32'dir. Bu oranların yanında tanıtım ile ilgili kararsızların oranı da %25 olup, Ulusal Ajansın tanıtımları yeteri kadar yapmadığına inananların oranı yine %25'tir.

Gençlik Programının erişebilirliğinde Ulusal Ajansın gerek personel, gerekse kurum olarak değerlendirilmesi de ön plana çıkmaktadır. Ulusal Ajans'ta görevli personellerin genel değerlendirilmesi açısından katılımcıların %27'si personelleri kesinlikle yeterli bulurken, sadece yeterli bulanların oranı %42'yi bulmaktadır. Ayrıca katılımcıların %60'ı projelerin hazırlanmasında Ulusal Ajans personelinin kendilerini yönlendirdiğini belirtmekle beraber, bu yönlendirmenin kesinlikle doğru ve yeterli olduğunu düşünenlerin oranı %23 iken, sadece doğru ve yeterli bulanların oranı %32'dir. Bu proje hazırlama sürecinde Ulusal Ajans personeli tarafından yönlendirilmediğini düşünenlerin oranı %31 olmakla beraber, katılımcıların %85'i Ulusal Ajans ile bir sorun yaşamadıklarını belirtmişlerdir. Ulusal Ajansın verilen projeleri değerlendirme kriterleri hakkında katılımcıların toplam %75'i, Ulusal Ajansı yeterli ve başarılı bulmaktadır. En genel anlamda katılımcıların %28'i kesinlikle çok başarılı bulduğunu belirtirken başarılı bulanların oranı %58 gibi yüksek bir orandadır.

VI. BÜTÜNLEYİCİLİĞİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Gençlik Programının diğer ilgili politikalar ve programlara ilişkin ortaya koyduğu bütünleyiciliği ile ilgili olarak Gençlik Programı projelerinin bireylerde Avrupa bilincinin oluşmasındaki rolünün önemi ortaya çıkmaktadır. Gençlik Programı kapsamında katılım sağlanan projenin Avrupa bilinci oluşmasına katkı sağladığına katılımcıların % 44,4'ü katılırken, %3,8'i ise bu görüşe kesinlikle katılmamaktadır. Avrupa bilincinin oluşturulmasının

yanında, Gençlik Programı projelerinin Avrupa Birliği vatandaşlığı bilincini arttırdığı yönünde eğilim bulunmaktadır. Proje liderleri ve yararlanıcıların %36,9'u bu kapsamdaki projelerin Avrupa Birliği vatandaşlığı bilincini arttırdığına katıldıklarını ifade etmiştir. Ancak, katılımcıların %6,4'ü projelerin bireyler üzerinde böyle bir bilinci arttırmaya yönelik etkisi olduğu düşüncesine kesinlikle katılmadıklarını belirtmiştir. Bununla birlikte, Programın bütünleyiciliği açısından, proje liderleri ve yararlanıcıları Gençlik Programının Avrupa Birliği ve Avrupalılık kavramlarının yerleşmesine katkı sağladığı görüşündedirler. Katılımcıların %40,8'i, projelerin bu kavramların yerleşmesinde katkı sağladığı düşüncesine sahip iken, %5'lik bir kısım bu ifadeye kesinlikle katılmamaktadır.

Proje liderleri ve yararlanıcıları, Gençlik Programı kapsamında gittikleri ülkedeki veya ülkemize gelen yabancılardan edindiği deneyimler üzerinde olumlu değişimler yarattığı görülmektedir. Yabancılardan edinilen deneyimlerin bireyler üzerinde olumlu değişimler yarattığı düşüncesine katılımcıların %33,1'i "katılıyorum", % 27,5'i "kesinlikle katılıyorum" şeklinde görüş bildirmiştir. %17 oranında proje lideri ve yararlanıcı ise bu ifadeye kesinlikle katılmadıklarını ve katılmadıklarını belirtmiştir. Öte yandan Programın bütünleyiciliğinin değerlendirmesine yönelik olarak, katılımcıların %34,4'ü projelerin ülkelerarası ortak gelişim ve işbirliğine katkı sağladığına katıldığını ifade ederken, %32,3'ü bu düşünceye kesinlikle katıldığını belirtmiştir. %5,4 oranında katılımcı ise bu düşünceye katılmadıklarını söylemiştir. Dolayısıyla, proje liderleri ve yararlanıcıları, Gençlik Programının ülkelerarası ortak gelişim ve işbirliğine katkı sağlamada önemli olduğu görüşünü öne sürmektedir.

Gençlik Programının bütünleyiciliğine yönelik genelde savunulan diğer bir görüş ise, katılım sağlanan projelerin proje liderlerinin ve yararlanıcıların Avrupa bütünleşmesi, demokrasi kültürü konularındaki bilgi birikimine katkı sağladığıdır. Proje liderlerinin ve yararlanıcılarının %36,1 oranındaki kısmı, projelerin bu konulardaki bilgilerini arttırdığına katılırken, %5,3'ü bu görüşe kesinlikle katılmamaktadır. Ayrıca, katılımcıların %38'i projelerin Avrupa Birliği düşüncesinin gelişmesinde aktif katılımçılık duygusu oluşturduğuna katıldıklarını ifade ederken, %4,8 oranındaki katılımcı bu ifadeye "kesinlikle katılmıyorum" şeklinde görüş bildirmiştir. Bu durum, Gençlik Programı projelerinin Avrupa Birliği düşüncesinin gelişmesinde aktif katılımçılığın oluşturulmasında önemli rol oynadığını göstermektedir. Bununla birlikte, proje liderleri ve yararlanıcıları, projelerin Avrupa çapında gençlik politikalarının geliştirilmesine katkısının olduğunu düşünmektedir. Bu hususta, katılımcıların %42'si projelerin gençlik politikaların gelişimine olumlu katkı sağladığı fikrine

katıldığını ifade ederken, %2,8'i kesinlikle katılmadığı yönünde görüş bildirmiştir. Gençlik Programının Avrupa çapında gençlik örgütlenmelerinin gelişmesine katkı sağladığına ise katılımcıların %43,9'u kesinlikle katılırken, % 2,8'i kesinlikle katılmadıklarını belirtmiştir. Bu durum, gençlik alanında örgütlenmenin gelişmesinde Gençlik Programının harekete geçirici bir unsur olduğunu göstermektedir. Bunun yanında, proje liderleri ve yürütücüleri, projelerin politika yapıcılar ile gençlik kuruluşları arasındaki iletişimi artırdığını düşünmektedir. %33,4 oranında katılımcı ilgili ilişkinin arttığı düşüncesine “katılıyorum” şeklinde görüş bildirmiştir. Ancak katılımcıların %5,1'i bu düşünceye kesinlikle katılmadıklarını belirtmiştir.

Son olarak, Gençlik Programının örgün ve yaygın eğitim sistemlerinin bütünleşmesini sağladığına katılımcıların %40,6'sı katıldığını ifade ederken, yalnızca %1,4 oranında katılımcının bu ifadeye kesinlikle katılmadıkları ortaya çıkmıştır. Eğitimci ve rehberler, Gençlik Programını örgün eğitime destek olan bir program olarak tanımlamışlar ve bugüne kadar sağlanan fonlar kapsamında, yaygın eğitim yöntemlerini desteklemeyen kurum ve projelerin de desteklendiğini belirtmişlerdir. Bunlara dayanarak, Programın örgün ve yaygın eğitim sistemlerinin bütünleşmesini desteklediği söylenebilir.

VII. SAĞLANAN FAYDALARIN DEĞERLENDİRİLMESİ

Gençlik Programı etkilerinin, üzerinde durulacak olan ihtiyaçlara, problemlere ve konulara uygunluğu ile ilgili olarak katılımcıların %66,5'i Avrupa Birliği gençlik politikalarının bilgiye dayalı bir Avrupa yaratmaya katkı sağladığına katılırken, %2'si bu ifadeye kesinlikle katılmadıklarını ifade etmiştir. Bu durum, Gençlik Programının bilgiye dayalı bir Avrupa oluşturmada önemli bir rol üstlendiğini göstermektedir. Ayrıca, %43 oranında katılımcı, Gençlik Programının etkin vatandaş olma özelliği yarattığına kesinlikle katıldıklarını ifade etmiştir. Bu görüşe, sadece %0,6 oranında katılımcı ise kesinlikle katılmamıştır. Dolayısıyla Gençlik Programının gençlerin aktif vatandaş olmalarını desteklediği ve attırdığı söylenebilir. Bunlara ek olarak, Gençlik Programının sosyal katılımı güçlendirdiğine katılımcıların %54,9'u kesinlikle katıldıklarını belirtirken, yalnızca %0,5'i böyle bir ifade ile tamamıyla hem fikir olmadıklarını ifade etmiştir. Ayrıca eğitimci ve rehberler, Programın gençlerin okul dışında bir hayatın olduğunu fark etmelerine yardımcı olduğunu vurgulamışlardır. Buna bağlı olarak, Gençlik Programının gençlerin sosyal katılımını desteklemede ve arttırmada önemli bir araç olduğu söylenebilir.

Gençlik Programının, özellikle Avrupa Gönüllü Hizmeti'nin insan potansiyelini geliştirerek ve gençlerin işe alınabilme olanaklarını arttırarak büyüme ve iş imkanlarını desteklemeye yönelik Avrupa Birliği Lizbon ajandasına olan katkısı ile ilgili olarak, proje liderleri ve yararlanıcılar, katıldıkları projeler ile çalışma kapasitelerini arttırdıklarını düşünmektedir. Bununla ilgili olarak, katılımcıların %83,8'i projelerin çalışma kapasiteleri üzerindeki bu olumlu etkiye kesinlikle katıldıklarını ve katıldıklarını ifade etmiştir. Yalnızca katılımcıların %0,5'i kesinlikle bu görüşte olmadıklarını ifade etmiştir. Çalışma kapasitesinin artmasının yanında, proje liderleri ve yararlanıcılarının %43,3'ü kabiliyetlerinin katıldıkları projeler ile arttığına kesinlikle katıldıklarını, %41,6'sı da bu görüşe katıldıklarını ifade etmiştir. Sadece %0,4 oranındaki katılımcı bu görüşe kesinlikle katılmadıklarını söylemiştir. Bununla birlikte, proje liderleri ve yararlanıcılarının %36,8'i, katıldıkları projelerin mesleki ve teknik eğitimlerine katkıda bulunduğunu öngörürken, %3,9 oranındaki katılımcı bu görüşe kesinlikle katılmadığını söylemiştir. Sonuç olarak, Gençlik Programı projelerinin bireylerin mesleki ve kariyer gelişimlerine fayda sağladığı görülmektedir. Ayrıca, proje liderlerinin ve yararlanıcılarının %34,1'i, Gençlik Programı projelerinin yabancı dil öğrenmede veya geliştirmede katkı sağladığına katıldığını söylerken, katılımcıların %6,9'u bu ifadeye kesinlikle katılmadıklarını belirtmiştir. Dolayısıyla, projelerin dil öğrenmede ve geliştirmede proje lider ve yararlanıcılara yarar sağladığı görülmektedir..

Katılımcıların %58,9'u Gençlik Programı projelerinin aktif katılım duygusunu arttırdığına kesinlikle katıldığını, sadece %0,4'ünün ise kesinlikle katılmadığını belirtmiştir. Buna dayanarak, projelerin proje lider ve yararlanıcıların aktif katılım duygusunun gelişmesine katkısı olduğu ortaya çıkmaktadır. Ortaya çıkan diğer bir yarar ise, proje liderlerinin ve yararlanıcıların katıldıkları projeler ile Türkiye'nin Avrupa Birliği'ne entegrasyonuna aktif bir katkı yapmaya teşvik edilmesidir. Katılımcıların % 71,4'u projelerin bu yönde bir teşvik yaratığına kesinlikle katıldığını ve katıldığını belirtirken, %3 kesinlikle katılmadığı yönde görüş bildirmiştir.

Katılımcıların %31'i katıldıkları Gençlik Programı projelerinin iş dünyasındaki şanslarını arttırdığına kesinlikle katıldıklarını ifade ederken, %5,9'u bu ifadeye kesinlikle katılmadıklarını belirtmiştir. Buna ek olarak, proje liderleri Programa katılımın özgeçmişlerinde tercih nedeni oluşturduğunu ifade etmiştir. Bu durum, Gençlik Programına katılımın, kişilerin iş dünyasındaki şanslarının artmasında önemli rolü olduğunu göstermektedir.

VIII. SÜRDÜRÜLEBİLİRLİĞİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Katılımcıların Gençlik Programı kapsamında kazandıkları bilgi, beceri ve sosyal çevre bazında edinimlerinin hayatlarında yaptığı olumlu etkiler anket üzerinde çeşitli maddeler vasıtasıyla sorgulanmıştır. Sürdürülebilirliğin bir göstergesi olarak katılımcılara “Proje ile öğrendiklerinizi, uygulamalarınızı hala sürdürebiliyor musunuz?” sorusuna katılımcıların %88,3’ü olumlu cevap vermiştir. Bununla birlikte, katılımcıların sadece %2,4’ü bu görüşe katılmamıştır. Katılımcıların %9,3’ü ise Program kapsamında öğrendiklerinin sürdürülebilirliği ile ilgili olarak kararsız kalmışlardır.

Sürdürülebilirliğin diğer bir göstergesi olarak katılımcılara çevrelerindeki arkadaşlarını Programa katılmak üzere teşvik edip etmedikleri sorulmuştur. Bu soruya katılımcıların %95,7’si olumlu cevap vermiştir. Katılımcıların sadece %4,3’ü böyle bir teşvikte bulunmadıklarını belirtmişlerdir.

Gençlik Programının katılımcıların üzerindeki sürdürülebilir olumlu etkilerine bakıldığında ise katılımcıların %87,4’ü, bu Programlara katılmada arkadaş desteği aldıklarını belirtmişlerdir. Ayrıca katılımcıların %77,4’ü, ailelerinin bu Programlara katılmada kendilerini desteklediklerini belirtmişlerdir. Bununla birlikte, Gençlik Programına katılanların arkadaş ve aile çevresinde bu katılımdan dolayı Avrupa’ya karşı daha olumlu tutum geliştirdiklerini belirtenlerin oranı ise % 65,7’dir. Ayrıca, “yakın arkadaş, çevrem ve ailem, Gençlik Programı sayesinde diğer kültürlerle karşı olumlu duygular geliştirmiştir” diyen katılımcıların oranı ise %70,8’dir.

Program kapsamında elde edilen kazanımların, yeteneklerin sürdürülebilirlikleri açısından değerlendirilmesi için katılımcılara sorulan diğer sorular ve bu sorulara katılımcıların verdiği cevaplar ise şöyledir:

Katılımcıların %85,2’si bu Program sayesinde yeteneklerini geliştirdiklerini, %93’ü ise bilgi birikimlerinin arttığını belirtmişlerdir. Diğer bir önemli bulgu ise katılımcıların %91’i bu Programın genelde yaşamlarını olumlu etkilediğini savunmuş ve %82’si daha aktif bir vatandaş olduklarını söylemişlerdir. Son olarak, katılımcıların %93,5’i Gençlik Programının sosyal katılımlarını geliştirdiğini ve artırdığını savunmuştur.

Bu bulgular ışığında, Gençlik Programının katılımcılar üzerindeki sürdürülebilirlik etkisinin oldukça pozitif olduğu açıkça görülmektedir. Katılımcıların büyük bir kısmı, bu programlar sayesinde bilgi, beceri ve tutumlarında meydana gelen olumlu gelişmeleri işaret

etmiş ve bu gelişmelerin sadece kendi yaşantıları ile sınırlı olmayıp, yakın arkadaş çevresi ve ailelerinin de yaşantılarına olumlu katkılarda bulunduğunu belirtmişlerdir.

IX. YÖNETİM PROSEDÜRLERİNİN, PROGRAM YAPILARININ VE MALİ YÖNETİMİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Bu başlık altında öncelikle katılımcılara proje hazırlama döneminde Ulusal Ajans ile olan etkileşimlerinden ve aldıkları hizmetlerden ne kadar memnun kaldıkları yönünde sorular sorulmuştur. Bu sorulara verilen cevaplar göstermektedir ki, katılımcıların %60,8'i proje hazırlama sürecinde Ulusal Ajans personeli tarafından yönlendirildiklerini ve %93,8'i bu yönlendirmenin doğru ve yeterli olduğu yönünde görüş bildirmişlerdir. Buna ek olarak, katılımcılar yüksek bir oranda (%91,9) proje hazırlama sürecinde UA ile herhangi bir sorun yaşamadıklarını belirtmişlerdir. Sorun yaşadıklarını belirten katılımcılara karşılaştıkları sorunlar sorulduğunda ise, bu sorunların daha çok hızlı ve yerinde geribildirim alamamak ve mali konularda mevzuattan oluşan gecikmeler konusunda yoğunlaştığı görülmüştür. Son olarak katılımcılara, Ulusal Ajansın projeleri değerlendirmedeki yeterliliği sorulmuş ve katılımcıların %81'i Ulusal Ajansı bu konuda başarılı ve yeterli bulduğunu belirtmiştir. Katılımcılara genelde Ulusal Ajansı nasıl değerlendirdikleri sorulduğunda ise, büyük bir çoğunlukla (%89) başarılı bulduklarını belirtmişlerdir. Katılımcılar özellikle Ulusal Ajanstaki çalışan personelin niteliği ve proje hazırlama döneminde verdiği yönlendirme eğitimleri, Ulusal Ajans personelinin proje katılımcıları ile birebir ilgilenmesi ve onlara yol göstermesi, bölgelerde yapılan tanıtım toplantılarının kalitesi ve tanıtımları yapan personelin alanlarında ve Avrupa Birliği konusunda uzman olmalarını, UA'nın en güçlü yanları olarak belirtmişlerdir. Bununla birlikte katılımcılar, Ulusal Ajanstaki uzman ve personel sayısının azlığını, uzmanlarla erişimdeki zorlukları, finansal desteklerin miktarının yetersizliğini ve finansal konularda mevzuattan kaynaklanan gecikmeleri Ulusal Ajansın zayıf yanları olarak belirtmişlerdir.

Katılımcıların %82,4'ü, proje konusu bulmakta zorlanmadıklarını belirtmiştir. Katılımcılar ülke seçiminde de herhangi bir sorunla karşılaşmadıklarını (%87,7) karşılaşılan sorunların büyük bir kısmının da yabancı dil bilmemek yüzünden çıkan iletişim problemleri olduğunu belirtmişlerdir. Katılımcılar özellikle sponsor bulmakta zorlandıklarını belirtmişlerdir (%45,6); ancak sadece katılımcıların %14,8'i sponsor desteklerinin yetersiz olduğunu düşünmektedir. Diğer katılımcılar ise sponsor desteğinin yeterli olduğunu

söylemişlerdir. Son olarak, katılımcıların büyük bir çoğunluğu (%71,7) proje süresinin yeterli olduğunu düşünse de her 4 katılımcıdan yaklaşık 1'i, bu sürenin yeterli olmadığını düşünmektedir.

X. ÖNERİLER

Erişilebilirlik

Nitel ve nicel çalışmaların değerlendirilmesi sonucunda, erişilebilirlik anlamında çıkarılan sonuç ve tavsiyeler aşağıdaki gibidir:

- Görüşmeler sırasında Projelerin sorumluları ve liderleri dışında çok sayıda proje yararlanıcısının Ulusal Ajansı tanımadığı ve katıldıkları proje hakkında bilgi sahibi olmadığı gözlemlenmiştir. Ulusal Ajansın yurt çapında tanıtımına önem verilmelidir. Ajans ve yürütmekte olduğu etkinlikler, sadece belirli medya araçlarını kullanan gençler tarafından değil, toplumun tüm kesimlerine ulaşacak şekilde tanıtılmalı ve kamuoyu bilgilendirilmelidir. Özellikle de yerelde, Ulusal Ajansın tanınırlığı yeterli düzeye çıkarılmalıdır.
- Dezavantajlı gençlerin (yabancı dil bilmeyen, okumayan, engelli olanlar gibi) Programdan yararlanabilmesi için, bu gençlerin Program ile ilgili farkındalığını arttırmaya yönelik tanıtım faaliyetleri arttırılmalıdır.
- Gençlerin bilgiye ulaşmalarının önündeki temel engellerin başında yabancı dil gelmektedir. Bu yüzden, mevcut Program Kılavuzu, Kültürlerarası Öğrenme Kitabı, Gençlik Proje Eğitim kitabı broşürler, iyi uygulamalar kitapçığı, haber bülteni, bilgilendirme afişlerine ek olarak, gençlik alanına yönelik daha fazla özgün materyalin üretilmesi, çevrilmesi ve basılarak ilgi sahiplerine ulaştırılması gerekmektedir.
- Eğitimlere seçilen kişilerin veya Ulusal Ajans adına eğitim veren kişilerin kriter ve yeterlikleri şeffaf olmalıdır.
- Proje yazımı belli bir bilgi ve beceri gerektirdiği için, programa erişim bu kriterle kısıtlanmış durumdadır. Her ne kadar Ulusal Ajans eğitim seminerleri verse de, bu seminerlerin duyulması ve bunlara katılım sağlanması, belli sosyal ağların içinde veya eğitim kurumlarında bulunabilmeyi gerektirmektedir. Böyle ağların içerisinde bulunmayan, böyle bir olanağı

olmayan ihtiyaç sahibi gençlere özel bir yaklaşım sergilenip, bu gençlerin de gelişimlerini sağlamak üzere erişim olanakları yaratılabilir.

- 24 saat açık, ücretsiz bir telefon hattı ve kriz masasına ihtiyaç duyulmaktadır.
- Elektronik posta ile başvuru alınmadığında, hem bürokratik işlemler artmakta hem de başvuran sayısı azalmaktadır. Halbuki, başvuruları elektronik posta ile de alıp, kabul sonrasında resmi yazı istenmesi, hem başvuru sayısı azaltmamış olacak hem de başvuru sahibinin kuruluş ile ilişkisini kontrol altına almış olacaktır.

X.2 Uygulama Prosedürleri

- Programın operasyonel anlamda yürütülmesi ile ilgili olarak, proje hibelerine yönelik ödemelerin zamanında yapılması, gönderilen raporların zamanında okunarak geri bildirim verilmesi veya başvuruların kısa süre içinde değerlendirilmesi gibi süreçlerde iyileştirmeler yapılması gerektiği ifade edilmiştir.
- Ulusal Ajans tarafından sahaya sağlanan hizmetlerin (eğitim, pre-acting, tematik yönelimler gibi) birbiri ile ilişkisinin kurularak bütüncül bir çerçevede sunuluyor olması, sahadaki tüm alanlarda kapasite gelişiminin de önünü açar.
- Bu çerçevede, alandaki ihtiyaçların bir ihtiyaç belirleme süreci üzerinden belirleniyor olması uygulamayı kolaylaştıracaktır. Aynı süreç, eğitim faaliyetleri için de gerçekleştirilmeli ihtiyaçlara uygun eğitim planı hazırlanmalıdır.
- Final raporlarının kesinlikle zamanında değerlendirilmesi gerekmektedir.
- Ulusal Ajans internet sitesinde verilen bilgilerin, açık ve anlaşılır bir dille yazılması, gerekirse sadeleştirilmesi tüm gençlere erişilmesi anlamında önemlidir.

X.3 Bütünleyicilik

- Gençlik Programından yararlanan gençlerin, Programdan edindikleri deneyimlerin, becerilerin vb. kazanımların bir sertifikasyon sistemi çerçevesinde tanınması ve bu sertifikaların başka kurumlar tarafından da tanınması gençlerin gelecekteki benzer amatör veya profesyonel çalışmalarını açısından faydalı olacaktır.
- Proje sırasında üretilecek ürünlerin açık-net-temiz mesaj vermesi, yerelde algıyı değiştirip, çekinceleri ortadan kaldıracaktır.
- Ulusal Ajans, üniversitelerin uluslararası ofisleri ya da dış ilişkiler koordinatörlükleri ile ilgili çalışmalarını sıklaştırmalı ve yoğunlaştırmalıdır. Bu birimlerle işbirliği, Programın daha geniş kitlelere ulaşmasının sağlanması bakımından önemli katkılar sağlayabilir sağlanabilir.

X.4 Sürdürülebilirlik

- Programın sürdürülebilirliği ile ilgili olarak, gençlik örgütlerinin ve projelerinin bulunduğu bir bilgi bankasının oluşturulmasının, hem Ulusal Ajansın, hem de gençlik kuruluşlarının işini kolaylaştıracağı aşikârdır.

X.5 Diğer

Nitel ve nicel çalışmalar neticesinde, gelecekteki uygulamaların etkinliği ve iyileştirilmesi için önemli diğer hususlar ve tavsiyeler ise aşağıdaki gibidir:

- Yurtdışına çıkışlarda yaşanan vize ile ilgili sorunların çözümü için, Ulusal Ajansın konsolosluklar nezdinde daha aktif olması;
- Vergi muafiyeti gibi konularda kurumlar arası koordinasyon eksikliğinin ortadan kaldırılması için, Ulusal Ajans'ın bilgilendirme konusunda daha aktif olması (örneğin, bazı vergi dairelerinin vergi muafiyetinden haberi yok);
- Yabancı ortaklarda son anda ortaya çıkan sorunların uygulayıcıları zor durumda bıraktığı göz önüne alındığında, Ulusal Ajansın bu konuda etkin bir kara listeyi işler hale getirmesi;
- Yürütülen projelerin etkin bir şekilde izleme ve değerlendirme faaliyetlerinin yapılabilmesi ve kayıt altına alınabilmesi açısından, proje teslimlerinde proje liderlerinden, proje ekibi bilgilerinin detaylı ve net olarak alınması;

- Proje liderlerine gençlik projelerinin sosyal amacının daha iyi anlatılması ve liderlerin kendini odak noktası veya projeleri bir güç kaynağı olarak görmelerine izin verilmemesi;
- Ulusal Ajansın daha özerk veya uygulamalarda daha pratik olması ve operasyonel konularda gerektiğinde uzmanların temel sınırlar çerçevesinde inisiyatif kullanabilmesi;
- Eylem 2, uzun süreli olduğu için, Avrupa boyutunda etkisi daha yoğun olduğundan, geçen dönemde kısıtlı olan ev sahibi kuruluş sayısının yeni dönemde artırılması;
- Kabul edilen projelerin kısa içeriğinin siteden görülebilmesi ve böylece projelerinin çalındığı veya fazlasıyla esinlendiği şikayetlerinin ortadan kaldırılması.

XI. EKLER